

Arina

**Nordisk tidskrift for kvensk forskning
2004 - 2005**

**Pohjoismainen kveenitutkimuksen aikakausjulkaisu
2004 - 2005**

Kaamos Förlaaki

Arina

Nordisk tidskrift for kvensk forskning
Pohjoismainen kveenitutkimuksen aikakausjulkaisu

ISSN 1502-8119

Arina — Nordisk tidsskrift for kvensk forskning / Pohjoismainen kveenitutkimuksen aikakausjulkaisu

Nr. 1 2004-2005

4.årgang/4.vuosikerta

Kaamos Förlaaki

Arina—Nordisk tidsskrift for kvensk forskning/ Pohjoismainen kveenitutkimuksen aikakausjulkaisu er et forsøksprosjekt som utgis med støtte fra Høgskolen i Finnmark, Universitetet i Tromsø, Norges forskningsråd, Norsk-finsk kulturfond, Nordiska Kulturfonden og Kommunal- og regionaldepartementet.

Tidsskriftet er et flerfaglig tidsskrift som har som mål å formidle forskning om kvenene innafor ulike fagområder. Gjennom artikler, bokanmeldelser, kommentarer, debattinnlegg og andre faglige ytringer, ønsker en å formidle bredden i tidligere og nyere forskning.

Tidsskriftet har knyttet til seg medarbeidere i Norge, Finland og Sverige.

Tidsskriftets målgruppe er forskere, lærere, studenter, politikere, media og andre som søker kunnskap om kvenene.

Arina—Nordisk tidsskrift for kvensk forskning/ Pohjoismainen kveenitutkimuksen aikakausjulkaisu ilmestyy toistaiseksi koeajalla. Lehden rahoittajia ovat Finmarkun korkeakoulu, Tromssan yliopisto, Norjan tutkimusneuvosto, Norjalais-suomalainen kulttuurirahasto, Pohjoismainen Kulttuurirahasto ja Norjan Kunnallisministeriö.

Arinan tarkoituksena on julkaista kveenejä koskevaa tutkimusta eri tieteenaloilta. Tieteellisten artikkelien lisäksi lehden linjaan sopivat kirja-arvostelut, kommenttipuheenvuorot ja muut kveeni- ja vähemmistötutkimusta koskevat populaaritieteelliset sekä mielipidekirjoitukset.

Lehden toimitusneuvostossa on jäseniä Norjasta, Suomesta ja Ruotsista. Arina on suunnattu tutkijoille, opettajille, opiskelijoille,

poliitikoille, toimittajille ja kaikille muillekin, jotka haluavat tietoja kveeneistä.

Prosjektansvarlig — Projektivastaava:

Høgskolelektor Egil W. Sundelin, Høgskolen i Finnmark

Ansvarlige redaktører — Vastaavat toimitajat:

Førsteamanuensis Anitta Viinikka-Kallinen, Institutt for kultur og litteratur, Universitetet i Tromsø

Høgskolelektor Egil W. Sundelin, Høgskolen i Finnmark

Redaksjonsråd — Toimitusneuvosto:

Dr.art. Irene Andreassen, rådgiver Statens navnekonsulenttjeneste, Høgskolen i Finnmark

Cand.philol. Helge Guttormsen, Skjervøy

Dr.philos., dosent Lassi Saressalo, Institutt for kulturforskning, Åbo Universitet

Høgskolelektor Egil W. Sundelin, Høgskolen i Finnmark

Førsteamanuensis Anitta Viinikka-Kallinen, Institutt kultur og litteratur, Universitetet i Tromsø

Professor Erling Wande, Institusjonen för baltiska språk, finska och tysk. Avdeling för finska. Stockolms universitet

Abonnement:

Tidsskriftet kan kjøpes i bokhandel og i kiosker i Sverige, Finland og Norge. Henvendelse om kjøp kan rettes til tidsskriftets adresse.

Heftepris: NOK 75. EUR 10. SEK 85.

Det må ikke kopieres fra dette tidsskriftet i strid med åndsverkloven og fotografiloven uten utgivers tillatelse.

Tilaukset:

Julkaisua voi ostaa kirjakaupoista ja kioskeista Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa. Postitse lehteä voi tilata toimituksen osoitteesta.

Vuoden 2004-05 numeron hinnat: NOK 75. EUR 10. SEK 85.

Lehden aineiston osittainkin kopioiminen on sallittu vain tekijänoikeuslain edellyttämällä tavalla.

Redaksjonens adresse — Toimituksen osoite:

Førsteamanuensis Anitta Viinikka-Kallinen
Institutt for kultur og litteratur
Universitetet i Tromsø
N-9037 Tromsø
Tlf.:47 776 45279
E-post:anitta.viinikka-kallinen@hum.uit.no

Høgskolelektor Egil W. Sundelin
Seksjon for sosialarbeiderutdanninger
Høgskolen i Finnmark, Follums vei 31
N-9509 Alta.

Tlf.:47 784 50462
E-post:egil.sundelin@hifm.no

Tidsskriftets adresse: Aikakausjulkaisun osoite:

Arina — Nordisk tidsskrift for kvensk forskning/
Pohjoismainen kveenitutkimuksen aikaka-
usjulkaisu
c/o Egil W. Sundelin
Holtet 2
N-9513 Alta.

Omslagsbilde-kansikuva
Kari Kallinen

Redaktører — Toimittajat:

Anitta Viinikka-Kallinen er førsteamanuensis i finsk litteratur ved Universitetet i Tromsø, Institutt for kultur og litteratur. Hun har forsket på nordkalottlitteratur, minoritetslitteratur, finsk samtidsprosa ved forrige århundreskiftet og ideologiske konflikter som litterært materiale.

Anitta Viinikka-Kallinen on suomen kirjallisuuden apulaisprofessori Tromssan yliopistossa. Hänen tutkimusalueitaan ovat Pohjoiskalotin kirjallisuus, vähemmistökirjallisuus, suomalainen aikalaisproosa viime vuosisadan vaihteessa sekä ideologisten konfliktien tematisoiminen proosatekstissä.

Egil W. Sundelin er cand.polit /sosiolog og tilsatt ved Seksjon for sosialarbeiderutdanning ene, Høgskolen i Finnmark. Han har forsket på etniske og religiøse forhold i Nord- Norge.

Egil W. Sundelin on valtiotieteen kandidaatti ja sosiologi Finmarkun korkeakoulussa. Hänen tutkimusalueensa ovat Pohjois-Norjan etniset ja uskonnolliset olosuhteet.

Redaksjonsråd — Toimitusneuvosto:

Irene Andreassen dr.art og rådgiver for kvenske stedsnavn i Statens navnekonsulenttjeneste. Andreassen har i mange år undervist i finsk språk ved Høgskolen i Finnmark. Hennes forskningsområde er kvenske ordtilfang.

Irene Andreassen on filosofian tohtori ja kveeninkielisten paikannimien neuvonantaja Valtion nimineuvontapalvelussa. Andreassen on monia vuosia opettanut suomen kieltä Finmarkun korkeakoulussa. Hänen tutkimusalueensa on kveenien sanasto.

Helge Guttormsen, cand.philol. Han forsker på den kvenske bosettinga i Nord-Troms 1700 -1865.

Helge Guttormsen on cand.philol.Hän kirjoittaa historian alan väitöskirjaa Pohjois-Tromssin kveeniasutuksesta vuosina 1700-1865.

Lassi Saressalo er dr.philos og dosent ved Institutt for kulturforskning ved Åbo Universitet. Saressalo har bl.a. drevet forskning om kvenene i Nord-Norge.

Lassi Saressalo on filosofian tohtori ja Turun yliopiston kulttuuritutkimuksen laitoksen dosentti. Hänen väitöskirjansa *Kveenit. Tutkimus erään pohjoisnorjalaisen vähemmistön identiteetistä* (1996) on laaja tutkimus kveenien historiasta, etnisyydestä ja identiteetistä.

Erling Wande er professor i finsk ved Institusjonen för baltiska språk, finska och tyska. Avdelingen för finska. Stockholms universitet. Hans minoritetsforskning er knyttet til svenske tornedalinger og meänkieli.

Erling Wande on suomen kielen professori Tukholman yliopistossa. Hänen laajan tutkimustyönsä pääpaino on vähemmistötutkimuksessa. Wande on kartoittanut mm. Ruotsin tornionlaaksolaisten kielihistoriaa ja asemaa etnisenä vähemmistönä.

Numeron kirjoittajat – Medarbejdere i dette nummeret

Irene Andreassen

Dr.art. og rådgiver for kvenske stedsnavn i Statens navnekonsulenttjeneste. Andreassen har i mange år undervist i finsk språk ved Høgskolen i Finnmark. Hennes forskningsområde er kvensk språk med særlig vekt på ordtilfang.

Irene Andreassen on filosofian tohtori ja kveeninkielisten paikannimien neuvonantaja Valtion nimineuvontapalvelussa. Andreassen on monia vuosia opettanut suomen kieltä Finnmarkun korkeakoulussa. Hänen tutkimusalueensa on kveenin kieli ja erityisesti sanasto.

Trude Paulsen

Cand.polit. Artikkelien er skrevet med bakgrunn i hovedoppgaven i statsvitenskap "Kan norske myndigheters forskjellsbehandling av samer og kvener begrunnes ut i fra normativ teori?" Universitetet i Oslo 2003.

Trude Paulsen on valtiotieteen maisteri Oslon yliopistosta. Artikkelit perustuu hänen pro gradu -tutkielmalleen vuodelta 2003.

Torkel Rasmussen

Journalistutdanning fra Høgskolen i Oslo 1997. Hovedfag i samisk språk våren 2005. Leder for journalistutdanninga ved Samisk høgskole. Som journalist har han spesialisert seg på språkspørsmål.

Torkel Rasmussen on suorittanut toimittajatutkinnon Oslon korkeakoulussa vuonna 1997. Saamen kielen pääaineopinnot keväällä 2005. Hän on toiminut Saamelaiskorkeakoulun toimittajakoulutuksen johtajana. Toimittajana hänen erityisalansa on kielikysymykset.

Lassi Saressalo er dr.philos og dosent ved Institutt for kulturforskning ved Åbo

Universitet. Saressalo har skrevet en doktoravhandling og artikler om bl.a. kvenenes historie og identitet.

Lassi Saressalo on filosofian tohtori ja Turun yliopiston kulttuuritutkimuksen laitoksen dosentti. Hän on kirjoittanut väitöskirjan ja artikkeleita kveenien historiasta, identiteetistä ym.

Anitta Viinikka-Kallinen er førsteamanuensis i finsk litteratur ved Universitetet i Tromsø, Institutt for kultur og litteratur. Hun har forsket på nordkalottlitteratur, minoritetslitteratur og ideologiske konflikter som litterært materiale.

Anitta Viinikka-Kallinen on suomen kirjallisuuden apulaisprofessori Tromssan yliopistossa. Hänen tutkimusalueitaan ovat Pohjoiskalotin kirjallisuus, vähemmistökirjallisuus sekä ideologisten konfliktien tematisoiminen proosatekstissä.

Lars Elenius

Fil.dr. i historie ved Luleå tekniska universitet. Elenius' forskning er bl.a. knyttet til nasjonalisme, regionalisme og etnisitet.

Lars Elenius on historian tohtori, jonka tutkimusaloja ovat nationalismi ja alueelliset ja etniset kysymykset. Hän työskentelee Luulajan teknillisessä yliopistossa.

Leena Huss er dr.philos og dosent i finsk-ugriske språk ved Uppsala universitet. Medlem av Europarådets ekspertkomité for minoritetsspråk. Forskningsfelt bl.a. språkpolitikk og språklige rettigheter.

Leena Huss on filosofian tohtori, tutkija ja suomalais-ugrilaisen kielitieteen dosentti Upsalan yliopistossa. Euroopan neuvoston vähemmistökielityöryhmän jäsen. Tutkimusaloja mm. kielipolitiikka ja kielelliset oikeudet.

Odd Mathis Hætta

Førsteamanuensis ved Høgskolen i Finnmark med samisk kulturvitenskap. Han har vært sameradiosjef og forfatter og medforfatter av en rekke bøker om samiske spørsmål.

Odd Mathis Hætta on Finmarkun korkeakoulun apulaisprofessori. Hän on toiminut myös Norjan saameradion johtajana sekä kirjoittanut artikkeleita ja kirjoja saamelaisista.

Naushad Ali Qureshi

Høgskolelektor ved Høgskolen i Finnmark.

Qureshi er født i Pakistan og flyttet som 17-åring til Norge. Han har forsket på migrasjon, flyktninger og innvandrere og minoritsspørsmål generelt. Artikler om kultur, identitet og etnisitet.

Naushad Ali Qureshi on Finmarkun korkeakoulun lehtori. Hän on syntynyt Pakistanissa ja muuttanut Norjaan 17-vuotiaana. Hänen tutkimusaiheitaan ovat siirtolaisuus, pakolaiset ja maahanmuuttajat ja yleensä vähemmistökysymykset.

Sisälllys/Innhold

LUKIJALLE	10
TILL LESEREN	12
ARINA-PROJEKTISTA	14
OM PROSJEKTET ARINA	15

Irene Andreassen:

ONKO KVEENIN KIELELLÄ TULEVAISUUTTA? – Kielen asema ja uudet haasteet	16
EI FRAMTID FOR KVENSKE SPRÅK? — Status og utfordringer i dagens situasjon	29

Torkel Rasmussen:

KUINKA MONI OSAA SUOMEA JA KVEENIÄ POHJOIS- NORJASSA?	41
HVOR MANGE KAN FINSK OG KVENSKE I NORD- NORGE?	48

Trude I. Paulsen:

ITSESTÄÄNSELVÄ JAKO? – Normatiivinen teoria ja oikeuskategoriat Norjan vähemmistö- politiikassa	55
EN SELVFØLGELIG ORGANISERING? – Normative teori og rettighetskategorier i norsk minoritetspolitikk	65

Anitta Viinikka-Kallinen:

KANSALLISKIRJALLISUUDEN RUMA ANKANPOIKANEN – Vähemmistökirjallisuuden elinehdoista	75
NASJONALLITTERATURENS STYGGE ANDUNGE – Minoritetslitteraturens levevilkår	85

Lassi Saressalo:

INKERI JA RUIJA, SUOMALAISEKSPANSION KAKSI HAARAA	94
INGERMANNLAND OG RUIJA, TO GREINER AV FINSK EKSPANSJON	103
KIRJA-ARVOSTELUJA – BOKOMTALER	

Naushad Ali Qureshi:

Syrjimistä, sortoa ja pakkosterilointia	112
Stigmatisering, undertrykking og sterilisering (Bjørn Hvinden (red.): <i>Romanifolket og det norske samfunnet: følgene av hundre års politikk for en nasjonal minoritet</i>)	115

Lars Elenius:

Arvostelu Teemu Ryyminin väitöskirjasta ”De nordligste finner” (”Pohjoisimmat suomalaiset”)	118
Recension av Teemu Ryymins avhandling ”De nordligste finner”	122

Odd Mathis Hætta:

Uusi tulkinta saamelaiden historiasta	126
Nyskrevet samisk historie (Hansen, Lars Ivar og Olsen, Bjørnar: <i>Samenes historie fram til 1750</i>)	129

Leena Huss:

Kirjoja kaksikielisyydestä kiinnostuneille	131
Bøker om tospråklighet	134